

Trasa našeho putování po Uzbekistánu (Wikimedia Commons – Atlas of the World)

Moskevská letiště

Konečně jsme ucítili lehký náraz a naše letadlo přistálo na letišti v Šeremetěvu. Po celkem rychlém odbavení procházíme halou ven před letiště. Ještě se otáčím k velké prosklené hale, kde jsme vloni trávili další tři dny čekáním na letadlo do Prahy s vidinou, že se možná, když to dobře půjde, do měsíce dostaneme přece jenom domů! Mimochodem až po důrazné intervenci u vedoucího kanceláře ČSA na letišti, jsme po jednom odlétali do Prahy. Vůbec jsem se nedivil, když jsem spatřil několik kluků a děvčat ležících ve spacácích na karimatkách obložených krosnami. Nic nového. Čekají asi na své letadlo jako my. Bůh ví jak dlouho.

Chceme jet autobusem na letiště Domoděvovo, odkud prý odlétají letadla do Střední Asie, jak Jardovi sdělila starší žena v informacích Inturistu. Jenomže u zastávky stojí zástup snad dvou stovek lidí s kufry, ranci a různými zavazadly a tlačí se do jednoho autobusu. Další přijede za půldruhé hodiny! Autobus totiž jezdí každých 90 minut a navíc jen do 22 hodin. Několik taxikářů nám neodbytně nabízí své služby, ale cena je tak závažná, že rezolutně odmítáme. Za rok ceny stouply opravdu hodně vysoko. Nakonec jeden starší taxikář, na první pohled budící důvěru v porovnání s ostatními, nabízí možnost, že nás zaveze k Městskému autobusovému nádraží, odkud prý jezdí expresní linky každých dvacet minut na všechna letiště, včetně Domoděvova. To rozhodlo a už sedíme všichni tři ve vysloužilém „volze“ a řítíme se stovdácítkou městským provozem. Jak na nás svým vzhledem a chováním důvěryhodně zapůsobil Nikolaj Nikolajevič, tak se taxikář představil, pravým opakem byl stav jeho auta a jízda městem.

„Urcitě to byl nějaký frontový řidič“, podotkl Jarda, když jsme šílenou rychlostí prosvištěli mezi nastupujícími lidmi do trolejbusu. Rozprchli se na všechny strany a jen jsme zahlédli zdvižené ruce a pěsti, jak nám hrozili.

V tom okamžiku jsem si vzpomněl na několikatydenní studentskou praxi, kterou jsme měli před mnoha léty na jaře v roce v Krasnodaru na tamní vysoké škole. Abychom poznali nedozírné úspěchy místních kolchozníků, naši osmičlennou skupinku vozili malým školním autobusem.

Nevysoký, silný, opálený, holohlavý muž s obrovským knírem na první pohled připomínající kozáka z Repinova obrazu „Záporožci píší dopis tureckému sultánovi Mohamedu IV.“, se představil:

„Molodci, budu vás vozit po kolchozech. Jmenuji se Nikifor Nikiforovič a jsem bývalý frontový řidič. Jsem nejlepší šofér, jakého vám škola mohla vybrat. Vozil jsem generála!“

Jezdil opravdu jako po bojištích, šíleně, nedával přednost, předjížděl, kdy jej napadlo zleva, často i zprávné strany, prostě jako frontový řidič a při tom nahlas neustále si něco nesrozumitelně nadával nebo snad zpíval?

Večer jsme si všichni blahopřáli, že jsme přežili.

Po celé následující dny v otřískaném autobusu, který už určitě jezdil v dobách Velké vlastenecké, byl neustále cítit těžko definovatelný pach oleje, nafty, snad cibule a alkoholu. Jednou ráno jsem byl u autobusu dříve nežli ostatní. Milý frontový řidič Nikifor Nikiforovič právě snídal. Seděl na podlaze v autobuse, před sebou v uličce stála otevřená

bedna se špinavým zaolejovaným nářadím, kanystrem s naftou, plechovkami. Mezi tím se válelo několik mastných lahví té nejlevnější vodky a deset či patnáct cibulí, větších nežli dvě pěsti. Nikifor Nikiforovič v jedné ruce vodu, v druhé cibuli a spokojeně snídal!

V taxíku olej, cibule ani vodka cítit nebyla. Ale s tou vodu, kdo ví?

Když jsem dovyprávěl vzpomínku klukům v autě, náš taxikář zastavil. Celý pobledl jsme konečně s velkým pocitem úlevy vystoupili a beze slova zaplatili.

Autobusy opravdu odjíždějí po dvaceti minutách a my docela pohodlně sedíme a blížíme se k Domoděvovu. Po dvou a půl hodinách jsme u letiště. Kolem je nepředstavitelný nepořádek, skoro jako kdyby se sem odváželi odpadky z celého města. Všude se válejí zbytky, papíry, plastické láhve, igelitové pytle. Mezi tím polehávaly skupinky lidí s ranci a další stovky se prodíraly a procházely kolem. Uvnitř haly to nebylo o nic lepší. Přece jen je to dost podstatný rozdíl mezi mezinárodním a vnitrostátním letištěm. A problém je tu!

V kanceláři Inturistu nám s obrovským údivem sdělili, že letadla do Samarkandu přece odlétají z letiště Vnukovo a ne odtud! Podíval jsem se na Jardu, ten začal brunátnět v obličejí a hluboce se nadechoval ke svému perfektně odzkoušenému přívalu slov a vybraných nadávek. Zavčas jsem ho zastavil. Nemělo to cenu. Podobných situací jsme už zažili mnoho a tahle určitě nebude poslední. V Rusku to jinak asi nejde. Sám jsem se v autobuse do Vnukova divil, že jsem se tak ovládl. Jezdíme už půl dne od letiště k letišti na základě informací z oficiálního informačního střediska a takový zmatek!

Pohled z okna autobusu je stále jednotvárný. Kolem silnice jsou vysazené vysoké větrolamy, aby cestující asi neviděl něco, co není určeno jeho očím.

Vnukovo nás přivítalo rozmařilým osvětlením. Tak velké množství lidí s ranci, kufry a neuvěřitelnými zavazadly jsem ještě na letišti neviděl. Úměrně k nim se tu hromadí různé odpadky, které nikdo neodklízel. Chvíli trvalo, nežli jsme se trochu zorientovali v tom lidském hemžení a našli příslušné okénko a ukázali naše letenky.

„Pojďte se mnou, vy jste cizinci a máte tedy zvláštní čekárnu. Zavedu vás tam“, rázným krokem vykročila a rozrážela lidský dav slovy:

“Prosím ustupte občané, vedu cizince“.

Připadali jsme si jako nesvéprávní pitomci. Bylo to trapné. Do devíti, kdy je registrace letenek, zbývá asi půl hodiny. JarDA s Pavlem si konečně v klidu pokuřují a občas prohodí něco o tom, že průšvihům určitě není konec. Měli pravdu.

Nebyl. Nabručená ženská v registraci podrážděně prohlásila, že máme špatně vyplněné letenky a že o půlnoci neodletíme.

JarDA přestal kouřit a spustil svůj neopakovatelný monolog. Vůbec jsem se jej už nesnažil zdržet. Přidal jsem se také. Výsledkem bylo, že nás poslala k náčelníkovi letiště, on prý rozhodne. Spravedlivě nažhavení jsme vstoupili k náčelníkovi do kanceláře. To bude zase slovní bitva s byrokracií. Rusky už umím nadávat docela obstojně.

Za stolem seděla velmi příjemná, hezká mladá žena. Za ní na stěně visela mapa Sovětského svazu s vyznačenými letovými linkami. Usmála se:

„Co si přejete, tovaryšči. Služba už mně informovala. Ukažte letenky, stala se z naší strany chyba,“ podal jsem jí je a než stačil vysvětlit, o co jde, něco do nich napsala a vracela mi je se slovy: *„všechno je vyřízené, molodci, šťastnou cestu. Ať se vám v Samarkandu líbí“*.

Vyporoučeli jsme se téměř v šoku. Takové jednání jsme v Rusku ještě nikdy nezažili. Vždy to byly infarktové slovní souboje s naprostou byrokratickou lhostejností, podrážděností, nezájmem cokoliv řešit. A teď tohle!

Odlet je v 01.30 hodin. Máme tedy necelé dvě hodiny konečně klidného odpočinku po vzrušeném dni. V čekárně tu žádný jiný Čech není, jen několik Angličanů, Němců, Finů a Mongolů. Je legrační pozorovat, jak si děvčata vylepšují svůj zevnějšek a s grácií odejdou na toaletu, ze které po chvíli pobledlé, zaražené a nějak schlíplé vycházejí.

„*Jestli je prostředí na dámské toaletě takové jako na pánské, tak bych se raději šla vyčůrat ven do křoví, ale i tam to bude hodně riskantní*“, prohodil ironicky Jarda, když vyšla další pobledlá Němka a polohlasně vyprávěla ostatním, zřejmě své nejotřesnější životní zážitky.

Pár desítek cizinců postupně odletělo, až nás zůstalo asi deset. Únava nás zdolala, pomalu jsme podřimovali.

„Pohostinná“ transitní hala v Taškentu

V polospánku jsem se zatoulal do listopadu loňského roku a vybavil si transitní halu v Taškentu, když jsem letěl do Vietnamu. Byla nás malá skupinka turistů a obchodníků, kompletní sestava oblíbené skupiny Rangers a desítky Vietnamců vracejících se domů. Je to velmi legrační, všichni mají na hlavách černé či myslivecké klobouky. Patří to prý k místnímu bontonu, mít evropský

klobouk. Ovšem po týdnech pobytu ve Vietnamu se situace na letišti v Hanoji obrátí. Všichni vracející se Evropané mají slaměné klobouky.

Bohužel, ještě nedávno měla tato letecká linka jinou trasu s mezipřistáním v Dubai a Kalkatě. Je to smůla, dostává se nám tedy "pohostinnosti" v transitní hale v Taškentu. Asi dvouhodinovou přestávku v letu trávíme v hale s koženými potrhanými fotely, určenou pouze pro cizince. Restaurace je zavřená, malé bistro právě zavírají a na naši žádost alespoň o trochu minerálky se nám dostává podrážděné odpovědi, že už toho za celý den mají dost a že stejně nic není. Záchody, které uklízečka pečlivě zamykala, po krátké slovní potyčce laskavě ponechala na chvíli otevřené a poté je opět zamkla. Jiná uklízečka začala šmejdit s koštětem a mokrým hadrem pod nohama desítek pasažérů našeho letadla a neustále nadávala, protože jsme jí naprosto evidentně překáželi v práci. Navíc mávala mokrým hadrem tak intenzívně, že stříkala nejen na stěny a kožené sedačky, ale i na nohy uskakujících turistů. Bylo to groteskní ale zcela typické.

Kolem zadní stěny haly stojí několik drátěných stojanů plných prospektů. Alespoň si nějaké vezmu sebou. Omyl jsem poznal ve chvíli, kdy jsem přišel blíže. Desítky nádherných brožurek v křídovém papíře obsahovaly stručný životopis Lenina v patnácti světových jazycích!

Patrně zde proudí davy chtivých Italů, Holanďanů, Němců, Angličanů, Japonců a dalších turistů, toužících v transitní hale ne po občerstvení a normálním odpočinku pokud možno v příjemném prostředí mezinárodního letiště jako všude jinde ve světě, ale po prostudování Vůdcova životopisu. To je prostě stále realita začátku devadesátých let. A ještě ke všemu u vchodu do haly se prochází zamračený, možná rozespálý ale smrtelně vážný milionář.

Teprve nyní jsme pochopili, proč nám naše letušky nosily před přistáním v Taškentu občerstvení v hojné míře, a s úsměvem říkali, že to nějak vydržíme! Kluci z mé oblíbené kapely Rangers si vyprosili od letušek pro jistotu alespoň láhev rumu a čekání jim přece jen rychleji a příjemněji utíkalo. Z podřimování a vzpomínek mne vyrušilo bouchnutí dveří.

„*Soudruzi, pojd'te za mnou. Ale jen vy tři cizinci, co letíte do Samarkandu. To jste vy?*“, vyzvala nás nevrlym a strohým hlasem starší žena v modrých šatech.

„*My nejsme a nikdy nebyli soudruzi*“, odpověděl podrážděně Jarda, žena se podívala, chtěla něco říct, zamračila se, mávla rukou a pro sebe si nesrozumitelně zabručela. Celí rozespálí jsme vzali svoje krosny a šli za ní před letištní budovu. Pár desítek metrů před námi stálo letadlo a před jeho schůdky fronta asi stovky lidí.

„*Počkejte přece, dál nesmíte. Povídám stůjte! Vraťte se zpátky*“, křičela naše doprovázející a hlídající žena, když jsme se hrnuli k letadlu. Pokynula rukou k řidiči stojícího autobusu:

„Nastupte si do autobusu, tak je to správné.“

Popojeli jsme těch osmdesát metrů, vystoupili a automaticky si stoupli do fronty. Mlčky, bez komentáře.

„Ne, tam ne! Pojd'te za mnou. Uhněte, netlačte se, ustupte, vedu cizince. No tak, ustupte přece! Slyšíte, vedu cizince!“, hlasitě a energicky volala nám už známou větu na pomalu se rozestupující, brblající dav lidí a razila nám cestu jako ledoborec. Připadali jsme si zase jako pitomci, bylo to velmi trapné. Dovedla nás až do letadla, ukázala sedadla a bez rozloučení odešla. Svůj úkol, doprovodit a usadit „otravné cizince“ do letadla úspěšně splnila.

Nemilé překvapení v Samarkandu

Svítá. Je příjemné svěží, poněkud zamračené ráno. Asi před půlhodinou jsme přistáli v Samarkandu. Posouváme si hodinky a čekáme na krosny, až je vyloží z letadla. Poslední

spolucestující už našli své kufry či rance, ale my stále nic. Pomalu se začíná vyplňovat Jarova předtucha. Když jsme konečně po půlnoci odletěli z Moskvy, v letadle jen tak mimochodem vyslovil tušení, že další nepříjemnosti nás teprve čekají v Samarkandu. Moskva, to byl jen začátek! Jarda měl bohaté zkušenosti. Vloni čekal dva dny právě v Samarkandu, až se vrátí jeho krosna odněkud z Irkutsku.

Před kanceláři vedoucího letiště posedává hlouček kluků a děvčat. Je to skupina vysokohorských turistů z Prahy, směřujících do Fanských hor. Od včerejška čekají na svá zavazadla. Jsou pěkně našťvaní, když nás uviděli, začali se smát.

„Další adepti čekání na zavazadla jsou tady. Vítáme vás.“

Jejich beznadějný vztek se střídá s černým humorem. Co jim také zbývá? Po dvou hodinách dohadování čekáme venku před letištěm. O půl desáté přiletí další letadlo z Moskvy a v něm jsou prý naše zavazadla. Snad. Pod starým velkým čínarem je čajovna, sedíme bosí na koberečcích, obloženi malými polštářky na dřevěné vyvýšené podsadě velmi podobné naší posteli. S tím rozdílem, že je dokola ohraničená malým zábradlím, vystlaná polštářky, s nízkým stolkem uprostřed. Dáváme si první silný, hořký, zelený uzbecký kók čaj. Z čajové konvice odlil Jarda tmavozelenou horkou tekutinu do pialy a vzápětí ji nalil zpět do konvice. Je to zvyk, který Uzbeki poctivě dodržují. Je dusno, začíná drobně pršet.

„Kluci, to je zázrak. Do Uzbekistánu jezdím přes deset let, ale déšť jsem ještě nikdy nezažil“, nadšeně komentoval Jarda drobné teplé kapky, které ani nedopadly na zem a už se vypařily. Po dvou vypitých konvicích hořkého silného čaje se vracíme do letištní haly.

Sláva, máme krosny! Rozebíráme si je a s přáním podobného štěstí se loučíme s Pražáky. Ti ještě čekají, ale už se nesmějí. Humor je definitivně přešel....